

Temakurs:

RELIGION OCH EMANCIPATION, INDIVID OCH KOLLEKTIV FRÅN REFORMATIONEN TILL 1900-TALET

Lärare: *Eva-Helen Ulvros och Yvonne Maria Werner*

Obligatorisk litteratur

Litteratur till Werners seminarier

* finns i artikelkompendium

Seminarium 1: Reformationen och hustavlans samhällsordning

Ankarloo, Bengt, *Satans raseri. En sannfärdig berättelse om det stora häxoväsendet i Sverige och omgivande Länder*, 2011 (2007), s. 45-50, 84-98, 131-135, 200-218 (40 s.) Boken finns att låna på flera bibliotek och finns också på google books

Berntsson, Martin, *Klostren och reformationen. Upplösningen av kloster och konvent i Sverige 1523-1596*, 2003, s. 274ff, 283-289, 292-310 (27 s.) *

Lindstedt Cronberg, Marie, ”Den patriarkala familjen – naturrätt, hustavla och rättslig uppfattning”: *Med våldsamt hand; Hustrumisshandel i 1800-talets Sverige. En studie av rättsliga, kyrkliga och politiska sammanhang*, Lund 2009, s. 36-42 (7 s.) *

Wåghäll Nivre, Elisabeth, Larsson, Olle, *Reformationstiden. Kultur och samhällsliv i Luthers Europa*, 2000, s. 67-72, 79-88, 122-131, 201-207 (27 s.) *

Seminarium 2: Folklig tro och kyrklig lära

Malmstedt, Göran, *Bondetro och kyrkoro. Religiös mentalitet i stormaktstidens Sverige*. 2002 (197 s.)

Finns att köpa och låna

Seminarium 4: Kristendomen i det moderna samhället

Blaschke, Olaf, ”Germany in the Age of Culture Wars”: Sven Oliver Müller and Cornelius Torp (eds.), *Imperial Germany revisited. Continuing Debates and New Perspectives*, 2011, s. 125-140 (15 s.) *

Jarlert, Anders, ”Det ’långa’ 1800-talet som en andra konfessionell tidsålder”: Rune Imberg & Torbjörn Johansson (red.), *Nåd och sanning. Församlingsfakulteten 10 år*. Göteborg 2003, s. 87–98 (11 s.)*

McLeod, Hugh, *Secularisation in Western Europe, 1848-1914*, 2000, s. 234-247 (13 s.) *

Werner, Yvonne Maria, *Nordisk katolicism Katolsk mission och konversion i Danmark i ett nordiskt perspektiv*, Stockholm 2005, 9-32 (extensivt) 197-231, 284-306 (46 s.) *

Wejryd, Cecilia, ”Tiden från 1860-1910 – väckelse och en andra konfessionalisering”: *Kyrka i Sverige: introduktion till svensk kyrkohistoria*, Stockholm 2013, s. 269-274, 283-291 (15 sidor) *

Totalt antal sidor: 358

Litteratur till Ulvros seminarier

Seminarium 3: Identitet och modernitet, genus, offentligt och privat

Ambjörnsson, Ronny: ”Om den europeiska identitetens historiska rötter”: *Folkets historia* årg.23 nr 1, 1995, s. 2-13 (12 s.) *

Berggren, Henrik/Trägårdh, Lars: Kap. 2 och 3 ur *Är svensken människa? Gemenskap och oberoende i det moderna Sverige*. Norstedts 2006, s. 33-76 (43 s)

Rydström, Jens & Tjeder, David: Kap. 1 och 2, ur, *Kvinnor, män och alla andra. En svensk genushistoria*, Studentlitteratur 2009, s. 21-89 (69 s.)

Seminarium 5: Bildning, genus, klass och folkrörelser

Marcusdotter, Marianne, Kap. 1 ”Folkhögskolan – ett tidigt uttryck för demokratiska strävanden i Skandinavien”: ”Med vackra inslag prydd din lefnads väf!”. *Skapande Vetande* 42, Linköping 2005, s. 33-58 (25 s.)

Olsson, Björn, ”Det intellektuella livets nya former”: *Den bildade borgaren. Bildningssträvan och folkbildning i en norrländsk småstad*, Carlssons 1994, s.47-87 (40 s.)

Tjeder, David, ”Konsten att bli herre öfver hvarje lidelse”: *Manligt och Omanligt i ett historiskt perspektiv*, red. Anne Marie Berggren, FRN 1999, s. 177-192 (15 s.) *

Ullman, Annika: ”Anna Ahlström – stiftarinna”: *Förbjuden frukt på kunskapens träd. Kvinnliga akademiker under 100 år*, red. Britt Marie Fridh-Haneson, Ingegerd Haglund, Atlantis 2004, s. 83-105 (22 s.)

Ulvros, Eva Helen: Kap. 5 ”På väg ut i offentligheten”: *Fruar och mamseller. Kvinnor inom sydsvensk borgerlighet 1790-1870*, Lund 1996, s. 273-288 (15 s.) *

Seminarium 6: Identitet, genus, klass och folkrörelser

- Blomberg, Eva, "Konsten och garderoben. Personlighet och mode 1900-1950": *Iklädd identitet. Historiska studier av kropp och kläder*, red. Madeleine Hurd, Tom Olsson, Lisa Öberg, Carlssons 2005, s. 184-218 (34 s.)
- Ulvros, Eva Helen, "Den nya kvinnan": *Individer i rörelse. Kulturhistoria i 1880-talets Sverige*, red. Birgitta Svensson & Anna Walette, Makadam 2012 (30 s.)
- Åkesson, Lynn, "Veta sitt värde": *Modärna tider. Vision och vardag i folkhemmet*, red. Jonas Frykman och Orvar Löfgren, Lund 1985, s. 353-420 (67 s.) *Finns i 17 exemplar på olika bibliotek i Lund, varav 12 exemplar på Wrangel*

Totalt antal sidor: 379

Litteratur för specialuppgift

- Alvunger, Daniel, *Nytt vin i gamla läglar: Socialdemokratisk kyrkopolitik under perioden 1944-1973*, 2006
- Ambjörnsson, Ronny, *Den skötsamme arbetaren. Idéer och ideal i ett norrländskt sågverkssamhälle 1880-1930*, 1988
- Ankarloo, Bengt, *Helvetet. Döden och de eviga straffen i Västerlandets kristna tradition*, 2003
- Ankarloo, Bengt, Henningsen, Bernt, *Häxornas Europa 1400-1700. Historiska och antropologiska studier*, 1987
- Ankarloo, Bengt, *Satans raseri. En sannfärdig berättelse om de stora häxoväsendet i Sverige och omgivande länder*, 2007
- Artaeus, Iréne, *Kvinnorna som blev över. Ensamstående stadskvinnor under 1800-talets första hälft - fallet Västerås*, 1992
- Arvidsson, Ann-Sofie, *Makten och döden. Stat och kyrka möter efterlevande under ett långt 1700-tal*, 2007
- Barry, Jonathan et al (eds), *Witchcraft in Early Modern Europe*, 1996
- Berggren, Henrik/Trägårdh, Lars, *Är svensken människa? Gemenskap och oberoende i det moderna Sverige*, 2006
- Berggren, Lars, *Ångvisslans och brickornas värld. Om arbete och facklig organisering vid Kockums Mekaniska Verkstad och Carls Lunds fabrik i Malmö 1840-1905*, 1995
- Berntsson, Martin, *Klostren och reformationen. Upplösningen av kloster och konvent i Sverige 1523-1596*, 2003
- Bjurman, Eva Lis, *Catrines intressanta blekhet. Unga kvinnors möte med de nya kärlekskraven 1750-1830*, 1998
- Björk, Gunnela, *Att förhandla sitt medborgarskap. Kvinnor som kollektiva politiska aktörer i Örebro 1900-1950*, 1999
- Bladh, Christine, *Månglerskor. Att sälja från korg och bod i Stockholm 1819-1846*, 1992

- Blomberg, Eva, *Män i mörker. Arbetare, reformister och syndikalister. Politik och identitet i svensk gruvindustri 1910-1940*, 1995
- Blomqvist, Håkan, *Socialdemokrat och antisemit? : den dolda historien om Arthur Engberg*, 2001
- Blückert, Kjell, *The Church as A Nation: a study in ecclesiology and nationhood*, 2000
- Bokholm, Sif, *En kvinnoröst i manssamhället. Agda Montelius 1850-1920*, 2000
- Bokholm, Sif, *I otakt med tiden. Om rösträttsmotstånd, antipacifism och nazism bland svenska kvinnor*, Atlantis 2008
- Brilkman, Kajsa, *Undersåten som förstod : den svenska reformatoriska samtalsordningen och den tidigmoderna integrationsprocessen*, 2013
- Carls, Lina, *Våp eller nucka? Kvinnors högre studier och genusdiskursen 1930-1970*, 2004
- Carlsson Wetterberg, Christina, “...bara ett öfverskott af lif...”. *En biografi om Frida Stéenhoff (1865-1945)*, 2010
- Chadwick, Owen, *The secularization of the European mind in the nineteenth century*, 1990
- Christopher Clark, Wolfram Kaiser (eds.), *Culture Wars. Secular-Catholic Conflict in Nineteenth-Century Europe*, 2003
- Claesson, Urban, *Folkhemmets kyrka. Harald Hallén och folkkyrkans genombrott. En studie av socialdemokrati, kyrka och nationsbygge med särskild hänsyn till perioden 1905-1933*, 2004
- Davidoff, L. & Hall, C., *Family Fortunes. Men and Women of the English Middle Class 1780-1850*. Hutchinson 1987
- Duffy, E., *The Voices of Morebath – Reformation & Rebellion in an English Village*, 2001
- Englund, Boel & Kåreland, Lena, *Rätten till ordet. En kollektivbiografi över skrivande Stockholmskvinnor 1880-1920*, 2008
- Eskilsson, Lena, *Drömmen om kamratsamhället. Kvinnliga medborgarskolan på Fogelstad*, 1991
- Florin, Christina & Johansson, Ulla, “Där de härliga lagrarna gro...”. *Kultur, klass och kön i det svenska läroverket 1850-1914*, 1993
- Florin, Christina, *Kampen om katedern. Feminiserings- och professionaliseringsprocessen inom den svenska folkskolans lärarkår 1860-1906*, 1987
- Florin, Christina, *Kvinnor får röst. Kön, känslor och politisk kultur i kvinnornas rösträttsrörelse*, 2006
- Forster, M. R., *The Counter Reformation in the Village: Religion and Reform in the Bishopric Speye, 1560-1720*, 1992
- Frangeur, Renée, *Yrkeskvinna eller makens tjänarinna? Striden om yrkesrätten för gifta kvinnor i mellankrigstidens Sverige*, 1998
- Gelfgren, Stefan, *Ett utvalt släkte: väckelse och sekularisering. Evangeliska fosterlandsstiftelsen 1856-1910*, 2003
- Ginzburg, Carlo, *Osten och maskarna. En 1500-tals mjölnares tankar om skapelsen*, 1996
- Greiff, Mats, *Kontoristen. Från chefens högra hand till proletär*, 1992

- Gross, Michael B., *The war against Catholicism : liberalism and the anti-Catholic imagination in nineteenth-century Germany*, 2004
- Gunnarsson, Lars, *Kyrkan, nazismen och demokratin. Åsiktsbildning kring svensk kyrklighet 1919-1945*, 1995, s. 41-154.
- Göransson, Anita, *Från familj till fabrik. Teknik, arbetsdelning och skiktning i svenska fabriker 1830-1877*, 1988
- Hammar, Inger, *Emancipation och religion. Den svenska kvinnorörelsens pionjärer i debatt om kvinnans kallelse ca 1860-1900*, 1999
- Hammarström, Per, *Nationens styvbarn. Judisk samhällsintegration i några Norrlandsstäder 1870-1940*, 2007
- Hartman Söderberg, Ingrid, *Vidunder till kvinnor. Sju systrar som pionjärer i yrkesliv och offentlighet 1860-1935*, 2004
- Hasselberg, Ylva, *Den sociala ekonomin. Familjen Clason och Furudals bruk 1804-1856*, 1998
- Heggestad, Eva, *Fången och fri. 1880-talets svenska kvinnliga författare om hemmet, yrkeslivet och konstnärskapet*, 1991
- Heiding, Fredrik & Magnus Nyman (red.), *Doften av rykande veckor. Reformationen ur folkets perspektiv*, 2016 (i urval)
- Hirdman, Yvonne, *Att lägga livet till rätta. Studier i svensk folkhemspolitik*, 1989
- Hirdman, Yvonne, *Den socialistiska hemmafrun och andra kvinnohistorier*, 1992
- Hirdman, Yvonne, *Med kluven tunga. LO och genusordningen*, 1998
- Hoffman, P. T., *Church and community in the Diocese of Lyon, 1500-1789*, 1984
- Horgby, Björn, *Egensinne och skötsamhet. Arbetarkulturen i Norrköping 1850-1940*, 1993
- Hunt, Lynn, *The Family Romance of the French Revolution*, 1992
- Jansdotter, Anna, *Ansikte mot ansikte. Räddningsarbete bland prostituerade kvinnor i Sverige ca 1850-1920*, 2004
- Jarlert, Anders, *Judisk "ras" som äktenskapshinder i Sverige : effekten av Nürnberglagarna i Svenska kyrkans statliga funktion som lysningsförrättare 1935-1945*, 2006
- Jarrick, A., *Den himmelske älskaren. Herrnhutisk väckelse, vantro och sekularisering i 1700-talets Sverige*, 1989
- Jarrick, Arne, *Mot det moderna förnuftet. Johan Hjerpe och andra småborgare i Upplysningstidens Stockholm*, 1992
- Johansson, Ella, *Skogarnas fria söner. Maskulinitet och modernitet i norrländskt skogsarbete*, 1994
- Jonsson, Inger, *Linodlare, väverskor och köpmän. Linne som handelsvara och försörjningsmöjlighet i det tidiga 1800-talets Hälsingland*, 1994.
- Koll, Anu Mai, *Stat, kyrka, samhälle. Den stormaktstida samhällsordningen i Sverige och Östersjöprovinserna*, 2000
- Koivunen Bylund, Tuulikki, *"Frukta icke, allenast tro". Ebba Boström och Samariterhemmet 1882-1902*, 1994

- Kvinnor på gränsen till medborgarskap. Genus, politik och offentlighet 1800-1950*, red. Christina Florin och Lars Kvarnström, 2001
- Kyrka och nationalism i Norden. Nationalism och skandinavism i de nordiska folkkyrkorna under 1800-talet*, red. I. Brohed, 1998
- Lagerlöf Nilsson, Ulrika, *Med lust och bävan. Vägen till biskopsstolen inom Svenska kyrkan under 1900-talet*, 2010
- Landes, Joan B., *Women and the Public Sphere in the Age of the French Revolution*, 1988
- Larsson, Birgitta, *Conversion to Greater Freedom? Women, Church and Social Change in North-Western Tanzania under Colonial Rule*, 1991
- Larsson, Esbjörn, *Från adlig uppfostran till borgerlig utbildning. Kungl. Krigsakademien mellan åren 1792 och 1866*, 2005
- Larsson, Maja, *Den moraliska kroppen. Tolkningar av kön och individualitet i 1800-talets populärmedicin*, 2002
- Larsson, Olle, *Biskopen visiterar. Den kyrkliga överhetens möte med lokalsamhället 1650-1760*, 1999
- Lewis, Katarina, *Schartauansk kvinnofromhet i tjugonde seklet – en religionsetnologisk studie*. 1997
- Liliequist, Jonas, *Brott, synd och straff. Tidelagsbrottet i Sverige under 1600- och 1700-talen*, 1992
- Lindberg, Alf, *Väckelse, frikyrklighet, pingströrelse : väckelse och frikyrka från 1800-talets mitt till nutid*, 1985
- Lindberg, Bo H., *Praemia et Poenae. Etik och straffrätt i Sverige i tidig ny tid*, Band 1, 1992
- Ljunggren, Jens, *Kroppens bildning. Linggymnastiken som manlighetsprojekt*. 1999
- Malmstedt, Göran, *Helgdagsreduktionen. Övergången från ett medeltida till ett modernt år i Sverige 1500-1800*, 1994
- Manns, Ulla, *Den sanna frigörelsen. Om Fredrika Bremerförbundet 1884-1921*, 1997
- Manns, Ulla, *Upp systrar, väpnen er! Kön och politik i svensk 1800-talsfeminism*, 2005.
- Many are Chosen: Divine Election and Western Nationalism*. W. R. Hutchison & H. Lehmann, (eds), 1994
- Markusson Winkvist, Hanna, *Som isolerade öar. De lagerkransade kvinnorna och akademien under 1900-talets första hälft*, 2003
- Maurits, Alexander, *"Den vackra och erkända patriarchalismen". En undersökning av den lundsiska högkyrklighetens präst- och manlighetsideal*, 2013
- Matovic, Margareta, *Stockholmsäktenskap. Familjebildning och partnerval i Stockholm 1850-1890*, 1984
- McEachern, C., et al. (ed.), *Religion and Culture in Renaissance England*, 1992
- McLeod, Hugh, *Secularisation in Western Europe, 1848-1914*, 2000
- Milton, Lena, *Folkhemmetes barnmorskor: den svenska barnmorskekårens professionalisering under mellan- och efterkrigstid*, 2001
- Modärna tider. Vision och vardag i folkhemmet*, red. Jonas Frykman och Orvar Löfgren, 1985

- Muchembled, Robert, *Djävulens historia*, 2000
- Nordiske folkekirker i opbrud – National identitet og international nyorientering efter 1945*, red. Schörring, 2001
- Nyman, Magnus, *Förlorarnas historia. Katolskt liv i Sverige från Gustaf Vasa till drottning Kristina*, 1997
- Oden, Birgitta, Persson, Bodil E. Werner, Yvonne Maria, *Den frivilliga döden. Samhällets hantering av självmord i historiskt perspektiv*, 1998
- Oja, Linda & Lennerstrand, Marie, *Livet går vidare. Älvdalen och Rättvik efter de stora häxprocesserna 1668-1671*, 2006
- Olli, Soili-Maria, *Visioner av världen. Hädelse och djävulspakt i justitierevisionen 1680-1789*, 2007
- Ottosson, Mikael, *Sohlberg och surdegen. Sociala relationer på Kosta Glasbruk 1820-1880*, 1999
- Persson, Bodil, *Gud verkar genom naturliga medel. Pestens härjningar i Skåne 1710-13*. 2006
- Petrén, Erik, *Kyrka och makt : bilder ur svensk kyrkohistoria*, 2000
- Pleijel, Hilding, *Hustavlans värld : kyrkligt folkliv i äldre tiders Sverige*, 1970
- Rémond, René, *Religion and Society in Modern Europe*, 1999
- Roger Griffin (ed.), *Fascism, Totalitarianism and Political Religion*, 2005
- Rosenbeck, Bente, *Kvindekön. Den moderne kvindligheds historie 1880-1980*, 1987
- Ross, Ronald J., *The failure of Bismarck's Kulturkampf : Catholicism and state power in imperial Germany, 1871-1887*, 1998
- Rönnbäck, Josefin, *Politikens genusgränser. Den kvinnliga rösträttsrörelsen och kampen för kvinnors politiska medborgarskap 1902-1921*, 2004
- Sanders, H. (red), *Mellem Gud og Djævulen. Religiøse og magiske verdensbilleder i Norden 1500-1800*, 2001
- Sekelskiftet och kön. Strukturella och kulturella övergångar år 1800, 1900 och 2000*. Anita Göransson (red), 2000
- Simonsen, Anders, *Bland hederligt folk. Organiserat sällskapsliv och borgerlig formering i Göteborg 1755-1820*, 2001
- Sommestad, Lena, *Från mejerska till mejerist. Studier i mejeriyrkets maskuliniseringsprocess*, 1992.
- Stenberg, Göran, *Döden diktar. En studie i likpredikningar och gravtal från 1600- och 1700-talen*, 1998
- Stolt, Birgit, *Martin Luther, människohjärtat och Bibeln* (ny upplaga), 2016
- Sundin, Jan, *För Gud, staten och folket. Brott och rättskipning i Sverige 1600-1840*, 1992
- Sörensen, Thomas, *Det blänkande eländet. En bok om Kronprinsens husarer i sekelskiftets Malmö*, 1997
- Sörilin, Per, *Trolldoms- och vidskepelseprocesserna i Göta hovrätt 1635-1754*, 1993
- The Decline of Christendom in Western Europe, 1750–2000*, eds. H. McLeod & W. Ustorf, 2003.

- Thidevall, Sven, *Kampen om folkkyrkan. Ett folkkyrkligt reformprogramms öden 1928-1932*, 2000
- Thörn, Håkan, *Modernitet, sociologi och sociala rörelser*, 1997
- Thörn, Håkan, *Rörelser i det moderna. Politik, modernitet och kollektiv identitet i Europa*, 1997
- Tjeder, David, *The Power of Character: Middle-class Masculinities. 1800-1900*, 2003
- Tornbjer, Charlotte, *Den nationella modern. Moderskap i konstruktioner av svensk nationell gemenskap under 1900-talets första hälft*, 2002
- Ullman, Annika, *Stiftarinnegenerationen. Sofi Almquist, Anna Sandström, Anna Ahlström*, 2004
- Ulvros, Eva Helen, *Dansens och tidens virvlar. Om dans och lek i Sveriges historia*, 2004
- Ulvros, Eva Helen, *Fruar och mamseller. Kvinnor inom sydsvensk borgerlighet 1790-1870*, 1996
- Ulvros, Eva Helen, *Sophie Elkan. Hennes liv och vänskapen med Selma Lagerlöf*, 2001
- Walser, Helmut, *German nationalism and religious conflict : culture, ideology, politics, 1870-1914*, 1995
- Vammen, Tinne, *Rent og urent. Hovedstadens piger og fruer 1880-1920*, 1986
- Weikert, Monika, *I sjukdom och nöd. Offerkyrkoseder i Sverige från 1600-tal till 1800-tal*, 2004
- Verdier, Yvonne, *Tvätterskan, sömmerskan, kokerskan. Livet i en fransk by genom tre kvinnoyrken*. 1988.
- Wikander, Ulla, *Kvinnors och mäns arbeten. Gustavsberg 1880-1980. Genusarbetsdelning och arbetets degradering vid en porslinsfabrik*, 1988
- Werner, Yvonne Maria (ed.), *Christian Masculinity. Men and Religion in Northern Europe 1830-1940*, 2011
- Werner, Yvonne Maria, *Katolsk mission och kvinnlig motkultur: Sankt Josefsystrarna i Danmark och Sverige 1856-1936*, 2002
- Werner, Yvonne Maria, *Nordisk katolicism Katolsk mission och konversion i Danmark i ett nordiskt perspektiv*, 2005
- Werner, Yvonne Maria, & Harvard, Jonas (eds.), *European Anti-Catholicism in a Comparative and Transnational Perspective*, 2013
- Wolffe, John, *The Protestant Crusade in Great Britain, 1829-60*, 2001
- Öhrström, Eva, *Elfrida Andrée. Ett levnadsöde*. Prisma 1999
- Östberg, Kjell, *Efter rösträtten. Kvinnors utrymme efter det demokratiska genombrottet*, 1997
- Östling, Per-Anders *Blåkulla, magi och trolldomsprocesser: En folkloristisk studie av folkliga trosföreställningar och av trolldomsprocesserna inom Svea Hovrätts jurisdiktion 1597-1720*, 2002